

situatie Nederlands-Indië niet uit het oog moet worden verloren' (m.a.w.: men moest Duitsland te vriend houden om Japans aanspraken op Indië te kunnen afwijzen). 'Men ziet dat van Duitse zijde in brede kringen zeer wel in', meende Hirschfeld, 'en men koestert daar ook de wens dat Nederland en Nederlands-Indië één geheel blijven.' Schrieke zei dat hij zich nog niet voldoende ingewerkt had, in elk geval wees hij het argument af dat Nederland nog met Duitsland in oorlog was. Dat argument werd daarentegen door Snouck in zijn slotwoord onderstreept: men had jegens de bezetter 'het standpunt van loyale coöperatie' ingenomen, ja 'in vele gevallen . . . actieve medewerking' verleend, maar rijkspolitie afstaan of haar vertrek bevorderen? Nee, zei Snouck, 'dit gaat te ver.'¹

Drie dagen later (4 juli) tweede discussie, nog steeds over de uitzending der marechaussee.

Nu kon Schrieke rapporteren dat Rauter, Boellaard en hijzelf het woord gevoerd hadden op een bijeenkomst uitsluitend van officieren der marechaussee op wie een beroep gedaan was, als vrijwilliger het goede voorbeeld te geven. Slechts één had zich gemeld: jhr. mr. L. P. D. op ten Noort, die op dat moment in de rang van kapitein verbindingsofficier was tussen de Duitse autoriteiten en het korps marechaussee.² Kennelijk was Rost door dat povere resultaat diep gegriefd want hij vergastte zijn ambtgenoten op een lang betoeg over Nederlands droevig verval dat diep in de historie terugging. 'Het Duitse volk', aldus zijn conclusie, 'heeft ons nooit enig leed gedaan; zware schuld zou ons treffen indien wij ons in de strijd tegen het bolsjewisme afzijdig hielden.' Snouck liet dat niet op zich zitten: er was, betoogde hij, in Nederland de laatste generaties hard gewerkt, Nederlands naam werd met ere in de wereld genoemd. Natuurlijk, het Sowjetregime zag ook hij

'als een gesel Gods. Waren wij vrij, dan zouden wij met vreugde aan de strijd tegen het bolsjewisme deelnemen. Maar wij zijn een bezet land waardoor wij vleugellam zijn. De voorzitter kan niet anders inzien dan dat wij in oorlog leven met Duitsland.'

Van Dam, Schrieke en Goedewaagen sloten zich min of meer bij Rost aan. Verwey (Sociale Zaken) betoogde dat de bezetter geen reden had tot ontevredenheid; hij wees er op 'dat honderdvijf-en-twintigduizend Nederlandse arbeiders thans arbeid in Duitsland verrichten die anders door Duitse arbeiders

¹ Csg: Notulen, 1 juli 1941. ² Op ten Noort, geboren in 1906, was de vier jaar oudere broer van jkvr. J. A. op ten Noort door wie Rost van Tonningen bij Himmler geïntroduceerd was.